

Øjenforeningen advarer om, at patienter risikerer at blive blinde, mens de, billedligt talt, sidder i venteværelset:

Syn for sagen

Af Torben Østergaard Møller

SUNDHED

Øjenforeningen er med på Folkemødet med et ganske alarmerende budskab, som bliver serveret i et forståeligt slagord:

Øjenpatienter risikerer at miste synet i venteværelset.

Og eftersom politikerne tilsyneladende betragter problemet fra øjets blinde plet – altså det lille område af nethinden, som ikke har lysfølsomme celle, hvorfor der ikke fås noget synsindtryk derfra – er det nødvendigt med et civiliseret, men bestemt opråb.

For det er både en personlig tragedie og en samfundsøkonomisk bekostelig affære, når borgere får nedsat deres syn eller helt mister det.

Første halvdel af dette udsagn kan man selv teste ved at besøge Øjenforeningen på Brogadescenen, for der står Marijke Vittrup, direktør i Øjenforeningen, klar med tre "ski-briller", som man kan prøve, og som hver for sig giver indtryk af, hvordan det er at leve med tre af de store øjensygdomme, henholdsvis grå stær, grøn stær og AMD, som står for aldersrelateret macula degenerati-on.

Med grå stær, viser det sig, bliver synet generelt sløret, og det er decideret ikke rart at betragte verden gennem et slør eller et par briller, som en eller anden har tørret sin leverpostejmad af i.

Grøn stær er bestemt heller ikke rar, der er udfald i synsfeltet, det er indsnævret, og da Marijke Vittrup rækker hånden frem for at hilse pænt på mig – igen – ser jeg ikke den fremstrakte hånd.

Med AMD-brillen er det heller ikke sjov. Jeg kan kun se tydeligt i det, man kalder randsynet, men altså ikke rigtig se det, der er lige foran mig, fordi det forsvinder i en tåge. Det er umuligt at fokusere.

Vente i måneder

Øjenforeningen støtter forskning, laver oplysning og vil gerne sætte synet på dagsordenen for at få bedre forhold for øjenpatienter, som lider af synstruende sygdomme.

– For at man ikke skal blive blind, mens man sidder i venteværelset, forklarer Marijke Vittrup og uddyber:

– Man skal ikke få et dårligere syn, end nødvendigt var, fordi man er nødt til at vente på at komme til hos en øjenlæge. I dag kan vi faktisk behandle en masse sygdomme, hvor vi tidligere stod magtesløse, men det kræver altså, at du kan komme til.

En af de helt store øjensygdomme er AMD, som står for aldersrelateret macula degeneration.

– Det er det sted i øjet, hvor vi kan se skarpt, men som bliver dårligere på grund af alder. Hvis man bliver ramt af den sygdom, risikerer man på kun to uger at gå fra at kunne beholde sit kørekort og til at miste det og skulle leve med svagt syn resten af livet, siger Marijke Vittrup.

– Alligevel oplever vi, at patienterne venter og venter på at komme til. Først skal de jo erkende, at der er noget galt, så skal de have fat i en øjenlæge, og der risikerer de at skulle vente i 10 måneder på at

Man skal ikke få et dårligere syn, end nødvendigt var, fordi man er nødt til at vente på at komme til hos en øjenlæge

Marijke Vittrup,
direktør i Øjenforeningen

komme til – det hører til sjældenhederne, at man kan komme til inden for to uger – og så skal de have en henvisning til hospitalet, og nogle steder venter de så i otte-ti uger på at komme til, og endelig skal de vente yderligere på at komme i behandling. Til trods for, at vi ved, at hvis du får den sygdom, så skal det gå stærkt for at få det bedst opnåelige synsresultat.

Og det er reelt sådan, at folk går rundt og mister synet, mens de venter?

– Ja, mens de venter, bliver deres syn dår-

ligere.

AMD kommer i to varianter, og tidligere kunne man ikke gøre noget.

– Den findes i det, man kalder en tør form, som udvikler sig meget langsomt, og som vi ikke kan gøre noget ved i dag, siger direktøren.

– Men den kan også udvikle sig til en våd form, og den kan man behandle, hvis man er hurtig, ved at give nogle injektioner i øjet. Den udvikler sig aggressivt, og den første injektion er den vigtige i forhold til at stoppe

Marijke Vittrup, direktør i Øjenforeningen, står med tre briller i hånden, som kan give folk med raske øjne et indtryk af, hvordan det er at have en øjensygdom. Foto: Torben Østergaard Møller

den, og det kan gå galt allerede på 14 dage uden behandling.

– Tidligere kunne man kun sige, at "det var da ærgerligt, at du har fået den sygdom, men vi kan ikke hjælpe dig, så du behøver ikke komme igen". Men nu kan vi hjælpe, så folk kommer igen og igen for at få injektioner, og det er jo dejligt at kunne hjælpe folk med ikke at blive blinde.

Og går det galt, er det en tragedie for den enkelte, men vel også dyrt for samfundet?

– Det er superomkosteligt. Men vi ved ikke præcis, hvad det koster, for ingen har lavet beregningerne på det endnu.

Der er travlt ...

Ved du, hvordan situationen er på Bornholm?

– Bornholm er jo en del af Region Hovedstaden, og der har man et beredskab, som kommer herover og giver injektioner til bornholmerne, så de ikke selv skal fragte sig til Sjælland.

Men hvor hurtigt kan man komme til en øjenlæge?

– Jeg kender ikke ventetiderne specifikt på Bornholm, men jeg ved, at der er to udmærkede øjenlæger på øen, som varetager situationen så godt, som de nu kan. Og det er ikke så længe siden, Øjenforeningen var herovre og holde et informationsmøde på Bornholms Hospital, og der kommer altså

Nej, journalisten er ikke stukket af på vinterferie for at stå på ski, men har iført sig en brille, som kun tillader ham at se, som om han led af grøn stær. Det er ikke rart. Foto: Marijke Vittrup

rask væk over 100 mennesker for at høre nærmere om de mest almindelig øjensygdomme, så det er bestemt noget, der har folks interesse, siger Marijke Vittrup.

Det kan her indskydes, at da Bornholms Tidende fredag formiddag forsøgte at kontakte øens to øjenlæger, oplyste den ene på sin telefonsvarer, at der slet ikke er telefon tid om fredagen, mens den anden oplyste, at der var travlt, hvorfor opkaldet ikke kunne besvares. I tilfælde af akut opståede problemer henviste begge telefonsvarere til egen læge eller skadestuen.

Der har på 10 år været en eksplosion i antallet af øjenpatienter:

– Det generelle antal er steget med 30 procent, men kigger du på dem, som bliver rigtigt øjensyge, og det er ofte dem, der er over 60 år, så er der 50 procent flere øjenpatienter. I 2007 var der 500.000, der gik til øjenlægen, i 2017 var det 700.000, siger Marijke Vittrup.

– Der er kommet flere patienter, end aldersfordelingen kan forklare, hvilket skyldes, at vi i dag kan hjælpe bedre, men det kan vi altså kun, hvis folk kan komme til hos øjenlægen, og samtidig med stigningen i antallet af patienter har der ikke været en tilsvarende stigning i antallet af øjenlæger, det er bare det samme. Antallet ligger og svinger mellem 150 og 160.